

Uppdrag att minska långtidsarbetslösheten

Återrapport 2

Arbetsförmedlingen
Författare: Arbetsförmedlingen
Datum: 2024-03-15
Diarienummer: Af-2023/0113 3585

Förord

Regeringen uppdrar åt Arbetsförmedlingen att under 2022 förbereda för att fr.o.m. 2023 förstärka stödet till personer som är långtidsarbetslösa, särskilt i områden med socioekonomiska utmaningar. Dessa områden ska definieras med utgångspunkt i det socioekonomiska indexet som Statistiska centralbyrån (SCB) och Delegationen mot segregation (Delmos) har tagit fram. Arbetsförmedlingen ska möjliggöra fler bokade möten och fler personalintensiva insatser. Arbetsförmedlingen ska även öka beslutskapaciteten. Arbetsförmedlingen ska förstärka stödet till långtidsarbetslösa, bland annat genom ökad fysisk lokal närvaro och tillgänglighet som sker i egen regi, genom servicekontor eller genom samverkan med kommuner för att till exempel förbättra möjligheterna för planering av stöd. Dessa åtgärder ska bidra till att öka övergångarna till arbete eller utbildning. Arbetsförmedlingen ska även stärka den strategiska och operativa samverkan med kommuner avseende stöd till långtidsarbetslösa personer som är i behov av förstärkt stöd. Arbetsförmedlingen ska vidare aktivt verka för fungerande samverkanslösningar med olika relevanta aktörer, inklusive kommuner och idéburna aktörer, till exempel genom överenskommelser.

I genomförandet av uppdraget ska Arbetsförmedlingen beakta uppdraget om att analysera och redovisa behov hos långtidsarbetslösa som står särskilt långt från arbetsmarknaden (A2022/00331). Arbetet med samverkan ska ta sin utgångspunkt i uppdraget om samverkan med kommuner och Delegationen för unga och nyanlända till arbete i Arbetsförmedlingens regleringsbrev för 2022, inklusive vidareutveckling av samverkan med kommuner i regionala, flerkommunala eller lokala överenskommelser samt den samverkansmodell som Arbetsförmedlingen arbetar med att ta fram. Arbetsförmedlingen har i regleringsbrevet för 2022 i uppdrag att öka den kontinuerliga fysiska närvaron för ett likvärdigt stöd och en likvärdig service i hela landet. Det förstärkta stödet till långtidsarbetslösa är ett led i att säkerställa likvärdigt stöd och service i hela landet. Vidare ska Arbetsförmedlingen hålla sig informerad om uppdraget att öppna nya servicekontor som regeringen lämnade till Statens servicecenter den 27 maj 2021 (Fi2021/02151).

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet) senast den 15 mars 2023, den 15 mars 2024, den 13 mars 2025 samt den 13 mars 2026. Dessa redovisningar ska bland annat innefatta en redogörelse för hur stödet till långtidsarbetslösa har förstärkts i olika delar av landet. Redogörelsen ska omfatta vilken typ av stöd som har givits samt myndighetens samlade bedömning av i vilken grad det ökade stödet har bidragit till att fler långtidsarbetslösa har kommit i arbete eller närmast sig arbetsmarknaden.

Beslut i ärendet har fattats av generaldirektör Maria Hemström Hemmingsson. Föredragande har varit kvalificerad handläggare Maria Andersson, avdelningen Stärka förutsättningar. Övriga som deltagit i den slutliga handläggningen av ärendet är Maria Kindahl, avdelningschef Stärka förutsättningar och Tove Elvelid, VO-direktör Lokal arbetsmarknad. Beslutet är fastställt digitalt i Diariet och saknar därför namnunderskrifter.

Maria Hemström Hemmingsson, generaldirektör

Maria Andersson, kvalificerad handläggare

Sammanfattning

Myndigheten tar sig an regeringsuppdraget att minska långtidsarbetslösheten genom förtydligad prioritering och styrning i ordinarie verksamhet. Arbetet implementeras genom verksamhetsplanen och kompletteras till exempel med projekt som ligger i linje med de målsättningar som formulerats.

Under 2023 har myndigheten genomfört de prioriteringar som identifierades för 2023. Flera av aktiviteterna har lett till att myndigheten stärkt stödet till dem som är eller riskerar långtidsarbetslöshet. Fler ungdomar med funktionsnedsättning får hjälp med stöd i övergången mellan gymnasieskola och arbetsliv eller vidare studier genom projekt Samstart. Fler arbetssökande med funktionsnedsättning som påverkar arbetsförmågan får tillgång till SIUS-programmet. Myndighetens arbete för att förbättra kvalitén i handlingsplanerna har under året fokuserat på att förnya handlingsplaner för långtidsarbetslösa inskrivna i jobb och utvecklingsgarantin. Betydligt fler i målgruppen har en aktuell handlingsplan och under hösten har myndigheten sett tendenser till att aktivitetsnivåerna i målgruppen ökat i samband med att fler handlingsplaner förnyats. Även antalet fysiska mötet med långtidsarbetslösa har ökat under året.

Några av de prioriterade aktiviteterna har inte fullt ut realiserats men erfarenheter från arbetet tas vidare i den fortsatta verksamhetsutvecklingen av stöd till långtidsarbetslösa.

Kommunsamverkan är identifierad som ett kraftfullt verktyg för att stärka stödet till långtidsarbetslösa. Det nya arbetssättet med en övergripande överenskommelse för samverkan har nu implementerats och myndigheten har överenskommelser med 287 kommuner. Arbetet kommer fortsätta utvecklas och förfinas. Samverkan med kommunerna kan särskilt nyttjas för att stärka övergångar till studier.

Myndigheten har nu genomfört det första året av det treåriga uppdraget. Att minska långtidsarbetslösheten kräver att myndigheten på bästa sätt använder de verktyg som finns till förfogande, identifierar behov och utifrån tillgängliga resurser erbjuder insatser som svarar mot de behoven. Detta görs med hjälp av leverantörer, samverkanspartner och i egen regi.

Innehåll

Förord	3
Sammanfattning	5
1 Inledning	8
1.1 Definition av långtidsarbetslösa	8
1.2 Disposition	9
2 Situationen i prioriterade insatser	9
2.1 En utvecklad handlingsplan	10
2.2 Bokade möten	11
2.3 Fler platser i SIUS-programmet	12
2.4 Projekt Samstart och förbättrad skolsamverkan	13
2.5 Samverkan med kommunerna.....	13
3 Aktiviteter som inte realiserats	14
3.1 Behovsprövat stöd	14
3.2 Förstärkt matchningsarbete genom matchning från dag 1 (MD1)	15
4 Pågående arbete och prioriteringar 2024	15
4.1 Fortsatt utveckling av kommunsamverkan	18
4.2 Samverkan med idéburen sektor	20
4.3 Stärkt stöd i områden med socioekonomiska utmaningar	21
5 Samlad bedömning	22

1 Inledning

I denna återrapport redovisas resultatet av de aktiviteter som myndigheten prioriterade för 2023. Dessa aktiviteter syftade både till att bryta och förhindra långtidsarbetslöshet, och inkluderar bland annat att:

- stärka den arbetssökandes planering genom en utvecklad handlingsplan
- möjliggöra fler bokade möten
- utveckla metoder för att identifiera och erbjuda stöd till de arbetssökande som har svårt att själva driva sitt ärende (behovsprövat stöd)
- utveckla skolsamverkan för att fler unga med funktionsnedsättning ska få stöd i övergången mellan skola och arbetsliv (projekt Samstart)
- utöka platserna på SIUS-programmet för att fler med identifierad funktionsnedsättning som innebär nedsatt arbetsförmåga ska få tillgång till stöd för att finna, få och behålla ett arbete och
- ett nationellt införande av förstärkt matchning i form av ett av ESF medfinansierat projekt för Matchning från dag 1 (MD1)

I återrapport ¹ av uppdraget gjorde myndigheten bedömningen att samverkan med kommunerna är ett kraftfullt verktyg för att möta behoven hos de långtidsarbetslösa och för att identifiera de områden som behöver prioriteras i arbetet. Därför pekar denna återrapport också på områden där myndigheten kan nyttja samverkan för att öka stödet till långtidsarbetslösa med kommuner och idéburen sektor.

Myndigheten tar sig an regeringsuppdraget att minska långtidsarbetslösheten genom förtydligad prioritering och styrning i ordinarie verksamhet. Arbetet implementeras genom verksamhetsplanen och kompletteras till exempel med projekt som ligger i linje med de målsättningar som formulerats. Arbetet kräver uthållighet och att Arbetsförmedlingen arbetar såväl i egen regi som tillsammans med leverantörer och samverkanspartner mot målet.

1.1 Definition av långtidsarbetslösa

Det som kallas lång tid utan arbete hos Arbetsförmedlingen är det som närmast kan jämföras med långtidsarbetslöshet enligt Statistiska centralbyrån, SCB. Dock finns det stora skillnader vad gäller mätmetod samt vilka arbetslösa som inkluderas beroende på arbetslöshetens längd.

Lång tid utan arbete betyder att en person som är över 25 år har varit sammanhängande inskriven arbetslös i mer än 12 månader. För en person under 25 år ska den sammanhängande tiden som inskriven arbetslös vara mer än sex månader. I denna återrapport definieras långtidsarbetslösa på samma sätt som Arbetsförmedlingens definition av lång tid utan arbete.

---

¹ Af-2022/0104 2982, Uppdrag att minska långtidsarbetslösheten, återrapport 1

1.2 Disposition

Kapitel 2 redogör för de mål som uppnåtts under året och resultatet av de aktiviteter som genomförts. Kapitel 3 beskriver de aktiviteter som prioriterades för 2023, men där myndigheten bedömer att de inte kunnat realiseras i den omfattning som planerades. Kapitel 4 redogör för fortsatt arbete och prioriteringar för 2024 samt områden där samverkan kan nyttjas för att öka stödet till långtidsarbetslösa. Slutligen redovisas myndighetens samlade bedömning i kapitel 5.

2 Situationen i prioriterade insatser

Under 2023 har myndigheten prioriterat arbetet med personer som är eller riskerar att bli långtidsarbetslösa i syfte att dessa personer ska övergå till arbete eller utbildning och då särskilt prioriterat personer som varit utan arbete i mer än två år. Arbetet syftar till att skapa förutsättningar för förbättrade resultat, och har ännu inte fullt ut gett önskad effekt. Andelen övergångar till arbete och/eller studier för arbetslösa som är eller riskerar långtidsarbetslöshet är oförändrad 2023 jämfört med 2022 för arbetslösa med arbetslöshetstider mellan 6 och -12 månader och har minskat något både för dem med arbetslöshetstider mellan 12 och -24 månader samt för dem med arbetslöshetstider på 24 månader eller mer.

Samtidigt har andelen arbetssökande som står längst ifrån arbetsmarknaden som tar del av en insats ökat. Ökningen av insatser motsvaras av att fler har tagit del av någon typ av subventionerad anställning eller någon insats inom den arbetslivsinriktade rehabiliteringen såsom SIUS-programmet. Även utbildnings- eller språkinsatser ökade 2023 jämfört med åren innan.

Tabell 1 Andel av arbetssökande som står längst från arbetsmarknaden som tar del av insats (procent)

	Kvinnor 2021	Kvinnor 2022	Kvinnor 2023	Män 2021	Män 2022	Män 2023	Totalt 2021	Totalt 2022	Totalt 2023
Andel i insats	50,1	60,9	69,6	45,0	60,7	71,5	47,7	60,8	70,4

Källa: Arbetsförmedlingen, Datalager.

Under året har Arbetsförmedlingen stärkt arbetet med bedömningen av vilka arbetssökande som behöver tidigt stöd för att så snabbt som möjligt få adekvat hjälp och därigenom minska risken för långtidsarbetslöshet. Bland annat har myndigheten påbörjat ett arbete för att de arbetssökande som vid inskrivning saknar yrkestillhörighet redan vid första planeringssamtalet ska få träffa en studie- och yrkesvägledare. Ungdomar som vid planeringssamtalet saknar fullständig gymnasieutbildning styrs till en särskild arbetsförmedlare med ungdomskompetens för att identifiera behov av stöd och bedöma insatser så tidigt som möjligt.

En ny rutin har också införts vid den digitala inskrivningen, som möjliggör att den arbetssökande själv vid inskrivningstillfället kan uppge ohälsa eller funktionshinder. Möjligheten infördes i december, och under den första månaden uppgav 18 procent vid inskrivningen att de har ohälsa och/eller funktionsnedsättning som påverkar

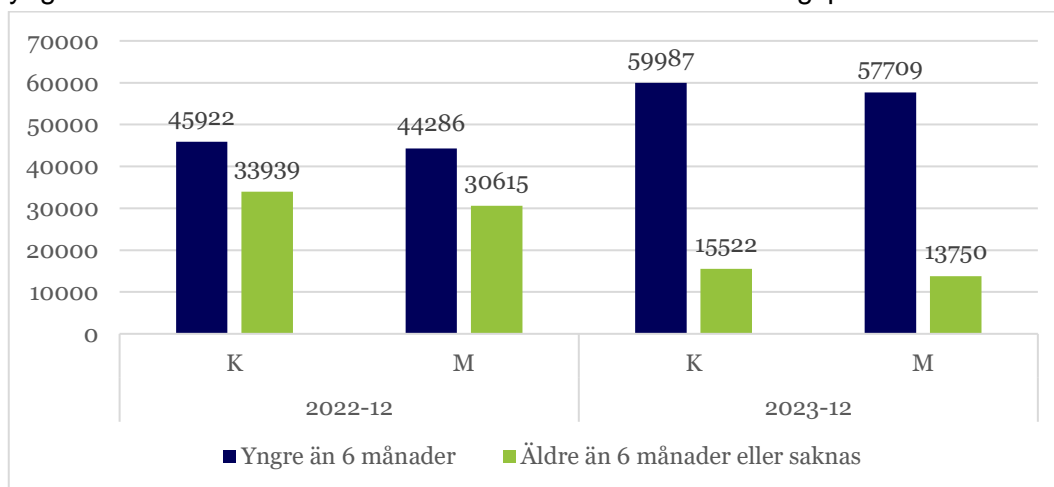
arbetsförmågan. Genom att tidigt få möta rätt kompetens i myndigheten ökar möjligheterna att den arbetssökande får del av adekvat stöd vilket ska bidra till att förkorta tiden i arbetslöshet.

2.1 En utvecklad handlingsplan

Myndigheten har under 2023 haft fokus på utvecklingen av den arbetssökandes handlingsplan som det centrala dokumentet, då detta samlar information om den arbetssökandes bedömda behov liksom planering av aktiviteter i syfte att korta tid till arbete eller studier.

Under året har myndigheten prioriterat att förnya handlingsplaner för långtidsarbetslösa inskrivna i jobb- och utvecklingsgarantin. Handlingsplanen förnyas i mötet med den arbetssökande. Tydliga förbättringar syns och andelen långtidsarbetslösa som har en aktuell handlingsplan har ökat. Det är 27 000 fler långtidsarbetslösa som har en handlingsplan som är nyare än 6 månader 2023 än 2022. Det är betydligt färre som saknar handlingsplan eller har en handlingsplan som är äldre än 6 månader.² Under hösten 2023 har myndigheten sett tendenser till ökade aktivitetsnivåer för målgruppen långtidsarbetslösa i samband med att fler handlingsplaner förnyats.

Tabell 2 Antal långtidsarbetslösa fördelat på om de har en handlingsplan som är yngre än 6 månader eller äldre än 6 månader/saknar handlingsplan

Källa: Arbetsförmedlingen, Datalager

Myndigheten har under året förberett för automatisk förnyelse av handlingsplanen för vissa grupper. Det innefattar i nuläget personer med lönebidrag, nystartsjobb samt ombytessökande om de har en anställning som motsvarar hela deras arbetsutbud. För dessa grupper förnyas handlingsplanen med en automatgenererad text, med möjlighet till uppföljningssamtal om behov uppstår. Genom att automatisera förnyelse av handlingsplanerna för dessa grupper kan fokus i stället

² Arbetsförmedlingens datalager

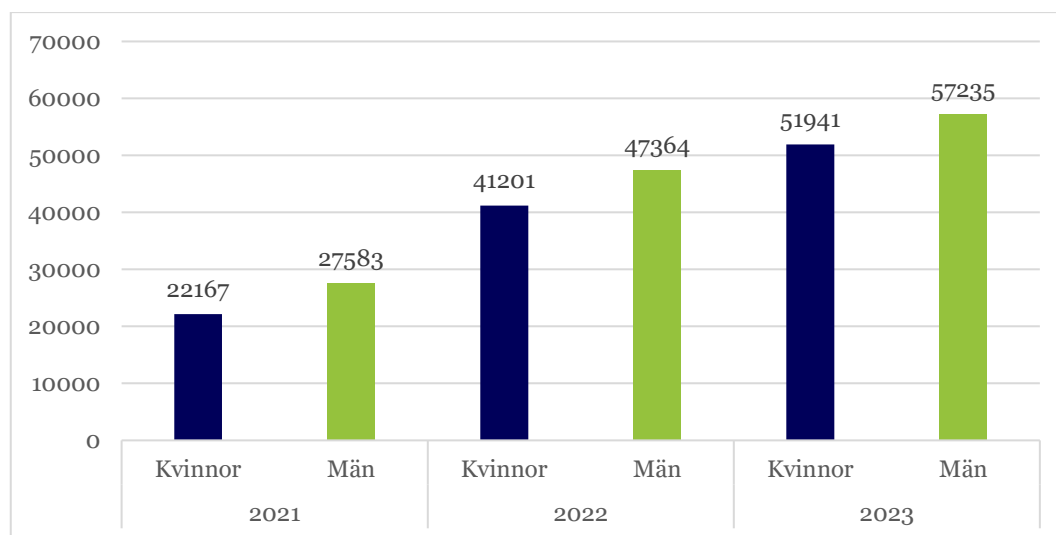
läggas på uppföljningssamtal samt manuell förnyelse av handlingsplaner för de arbetslösa där stödet gör som mest nytta.³

2.2 Bokade möten

Under 2023 har riktlinjer för fysiska möten införts i myndigheten. Riktlinjerna specificerar inte i vilka kanaler mötena ska genomföras - digitalt, på distans eller fysiskt varför en bedömning behöver ske kontinuerligt i respektive fall. Det är syftet med kontakten och det förväntade kundvärdet som är avgörande för val av mötesform.

Under 2023 har betydligt fler långtidsarbetslösa mött Arbetsförmedlingen vid ett fysiskt möte.

Tabell 3 Antal fysiska besök för individer med lång tid utan arbete fördelat på kvinnor och män

Källa: Arbetsförmedlingen, Datalager

Antalet e-besök har minskat i motsvarande grad, från knappt 54 000 år 2022 till drygt 24 000 år 2023.⁴ Det går att tolka detta som att Arbetsförmedlingen i högre grad bedömer att fysiskt bokade möten skapar mervärde för vissa arbetssökande. Under 2023 genomfördes ett kundinsiktsarbete kring optimerade mötesformer.⁵ Undersökningen visade att det finns en positiv inställning till videomötets potential hos de arbetssökande. Under 2024 kommer myndigheten stärka möjligheten till bokade videomöten.

Statens servicecenter utgör en viktig del i Arbetsförmedlingens lokala närvaro. Under 2023 hanterade Statens servicecenter 453 000 ärenden för Arbetsförmedlingen, vilket är en ökning med 13 procent från året innan. Myndigheten har också under året stärkt sin närvaro i områden med socioekonomiska utmaningar genom Statens

³ Af-2023/0095 4346, Uppdrag till Arbetsförmedlingen med anledning av en reformerad arbetsmarknadspolitisk verksamhet, slutrapport enligt regeringsuppdrag 2022 och regleringsbrev 2023

⁴ Arbetsförmedlingen, Datalager

⁵ I uppdraget genomfördes 30 kundinteraktioner (djupintervjuer á 60 minuter) om den arbetssökandes upplevelse kring att vara inskriven på Arbetsförmedlingen, samt att ha en planering tillsammans med oss.

servicecenter. Statens servicecenter har under året öppnat sju nya kontor, varav tre i områden med socioekonomiska utmaningar.⁶

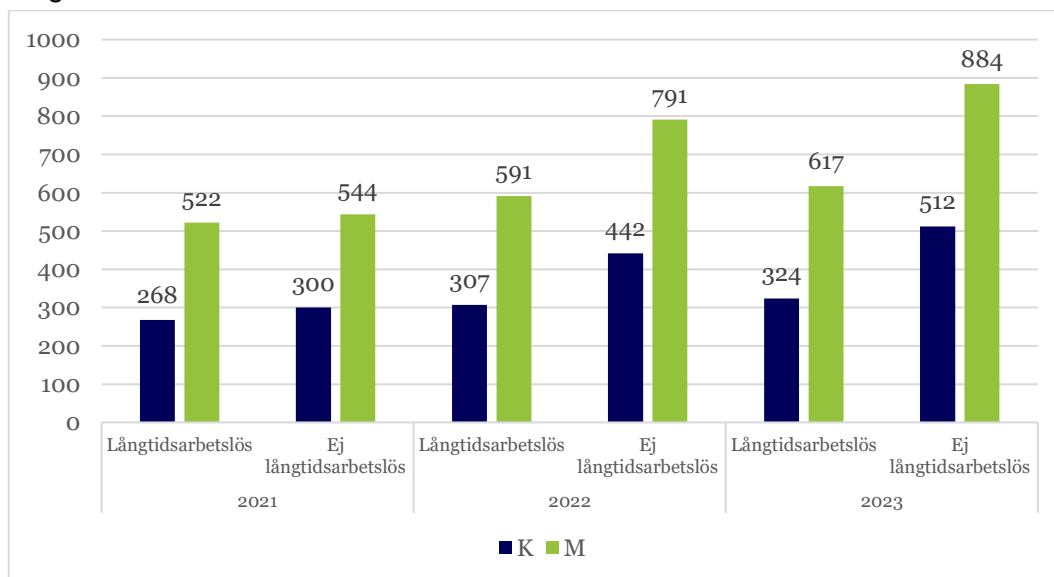
Även om en ökande andel av myndighetens tjänster och service erbjuds i avtalad regi och kunden därmed möter Arbetsförmedlingen genom upphandlade leverantörer finns det ett antal insatser som fortsatt tillhandahålls i egen regi. Det är främst inom ramen för den arbetslivsinriktade rehabiliteringen som flera insatser av bedömande karaktär med utredningsinslag erbjuds via möten med Arbetsförmedlingens egen personal. Flera av dessa är av sådan art att det finns skäl att genomföra dem tillsammans med den arbets sökande via ett förbokad fysiskt möte.

2.3 Fler platser i SIUS-programmet

SIUS-programmet är tillgänglig för arbets sökande med en dokumenterad funktionsnedsättning som påverkar arbetsförmågan. Det är också ett stöd för att förbättra arbetsgivarens förutsättningar att anställa personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.

Antalet långtidsarbetslösa med en dokumenterad funktionsnedsättning uppgick 2023 till 57 500 personer, vilket är en minskning jämfört med föregående år. Under 2022 gjordes förändringar för att möjliggöra för fler i målgruppen att ta del av SIUS-programmet. Sedan förändringarna genomfördes har antalet arbets sökande som får ta del av insatsen ökat. Ökningen i antal beslut är större för gruppen långtidsarbetslösa.

Tabell 4 Antal individer som fick SIUS beslut fördelat per kön, år och om de var långtidsarbetslösa eller inte när beslutet fattades

Källa: Arbetsförmedlingen, Datalager

Det har dock funnits stora skillnader i hur tillgången och nyttjandet av SIUS-programmet sett ut över landet. Myndigheten har därför justerat tillgången till SIUS-

⁶ Malmö (Mobilia), Helsingborg (Drottninghög) och Jönköping (Råslätt)

programmet för att öka likvärdigheten i utbud och stöd och förstärkt SIUS-resurserna under hösten 2023. Antalet SIUS-resurser inom myndigheten har ökat med cirka 90 medarbetare. Den önskade effekten att fler arbetssökande går ut i anställning, eventuellt med ytterligare anpassning och stöd, har ännu inte uppnåtts och bedömningen är att anledningen till det är att det tar tid att introducera nya medarbetare samt att bygga upp nätverk och relationer med arbetsgivare. Myndigheten räknar med att effekterna av resursförstärkningen ska bli synliga under 2024. Bedömningen är att den ökade kapaciteten kommer bidra till cirka 700 nya beslut om särskilda insatser⁷ per år.⁸

2.4 Projekt Samstart och förbättrad skolsamverkan

Skolsamverkan är ett viktigt förebyggande arbete för att förhindra långtidsarbetslöshet genom att tidigt fånga upp ungdomar med funktionsnedsättning som påverkar arbetsförmågan. Skolsamverkan är en samverkan mellan Arbetsförmedlingen, kommun och gymnasieskola. Syftet är att unga med funktionsnedsättning som är i behov av stöd i övergången från utbildning till arbete ska kunna få det från Arbetsförmedlingen redan under skoltiden, vilket minskar risken för långtidsarbetslöshet. Samstart är ett projekt för att förbättra skolsamverkan och säkerställa att fler som har behov av stöd i övergången mellan skola och arbetslivet får det.

Samstart har under år 2023 utökats från 14 kommuner till 144 kommuner. Projektet arbetar aktivt med att utveckla digitalt stöd för registrering på Arbetsförmedlingen vilket syftar till att skapa förutsättningar för uppföljning och långsiktig utveckling. Det ska bland annat göra det möjligt att besvara frågor om hur många elever som deltar i skolsamverkan men också vilken typ av stöd de får och i vilken omfattning de går vidare till studier eller arbete efter skolan eller vid en senare tidpunkt.

En framgångsfaktor som identifierats i projektet är den sammanhållna processen, som innebär att arbetsförmedlare i Samstart följer individen även efter skolslut. Genom en ökad kundkänedom ökar möjligheten att individer snabbare får rätt insatser och stöd.

Samstart ska möjliggöra för fler individer i målgruppen att snabbare få tillgång till SIUS-insatsen. I Samstarts alla delprojekt ingår utsedda SIUS-medarbetare som erbjuder SIUS-programmet till de ungdomar som bedöms behöva det. En initial bedömning i projektet är att 35–40 procent av deltagarna i Samstart får tillgång till SIUS, vilket är dubbelt så många som för den totala målgruppen unga med funktionsnedsättning inskrivna på Arbetsförmedlingen.

2.5 Samverkan med kommunerna

Myndighetens bedömning är att samverkan med kommunerna är ett kraftfullt verktyg för att möta behoven hos de långtidsarbetslösa och för att identifiera de områden som behöver prioriteras i arbetet. Arbetsförmedlingen har ansvar för

⁷ Enligt förordning 2017:462

⁸ Af-2023/0002 0013 – 7, Förddjupad uppföljningsrapport 2 2023

arbetsmarknadspolitiska insatser, och kommunerna har ansvar som i viss mån kompletterar ansvaret för personer i arbetslöshet. Kommunen har också ansvar för den kommunala vuxenutbildningen, komvux, som är en viktig del i det arbetsmarknadspolitiska systemet. För unga upp till 20 år som saknar gymnasieexamen har kommunerna ett aktivitetsansvar. Det finns behov av samverkan för att såväl Arbetsförmedlingen som kommunerna ska kunna fullgöra sina uppdrag.

Omfattande arbete har gjorts när det gäller den lokala samverkan.⁹ Under 2023 har överenskommelsearbetet med kommunerna implementerats och vid dags dato har myndigheten tecknat överenskommelse med 287 av landets 290 kommuner. Dessa överenskommelser tydliggör riktningen och är ramen för den operativa samverkan, där vi samarbetar för att arbetssökande ska närma sig arbetsmarknaden, få och behålla ett arbete. Utifrån kvalitativa uppföljningar görs bedömningen att förutsättningarna för samverkan med kommuner har förbättrats sedan myndigheten infört den nya samverkansmodellen, inklusive former och stöd för uppföljning av samverkan.¹⁰

3 Aktiviteter som inte realiserats

Av de prioriterade aktiviteterna för 2023 bedöms två inte ha realiserats i den omfattning som planerades.

3.1 Behovsprövat stöd

Myndigheten har konstaterat att det finns en grupp arbetssökande med ett behov av stöd för att samordna och fullfölja planeringen med Arbetsförmedlingen. Genom en pilotverksamhet önskade myndigheten undersöka en särskild metod (behovsprövat stöd) för att stötta dessa arbetssökande. Under första kvartalet 2023 genomfördes delar av metoden behovsprövat stöd i liten skala under en begränsad period. De delarna som prövades i pilotverksamheten var identifiering av målgrupp, urvalskriterier och planering av stöd.¹¹

Pilotverksamheten bedrevs av ett antal utvalda arbetsförmedlare under en period av fyra veckor. Totalt ingick strax över 200 arbetssökande i försöket. Av dem ansågs cirka 50 procent ha behov av behovsprövat stöd. De deltagande arbetsförmedlarna uppfattade att behovsprövat stöd skulle kunna vara ett bra komplement till befintliga interna och upphandlade stöd och skulle kunna bidra till att en arbetssökandes planering i högre grad kan förstås och fullföljas.

Behov av samverkan med andra myndigheter (främst Försäkringskassan, hälso- och sjukvården och socialtjänsten) identifierades för tre av fyra arbetssökande som bedömdes ha behov av behovsprövat stöd. Vad gäller val av kanal för att

⁹ För en fördjupning se återrapportering av samverkan med kommuner och Dua, Af-2022/0036 1681

¹⁰ Af-2022/0036 1681, Samverkan med kommuner och Delegationen för unga och nyanlända till arbete, slutredovisning

¹¹ Af-2021/0091 5416-8, Behovsprövat stöd PM

tillhandahålla behovsprövat stöd visar pilotverksamhetens resultat att kontakt via telefon varit den kanal som motiverats som lämplig i flest fall. Därefter följde det fysiska mötet, vilket deltagande arbetsförmedlare menade skulle vara särskilt viktigt när behovsprövat stöd initieras, men som kan ersättas av andra kontaktyper därefter.

Slutsatserna från den genomförda piloten har analyserats och kommer att användas i utvecklingen av insatser som stöd för arbetssökande med sammansatta behov och stöd från flera aktörer. Myndigheten har också konstaterat att det ärendebaserade arbetssättet gör det möjligt att jobba mer behovsprövat.

3.2 Förstärkt matchningsarbete genom matchning från dag 1 (MD1)

Inför 2023 planerades en förstärkning av matchningsarbetet i egen regi med medfinansiering från ESF-rådet. Projektet skulle använda sig av metoden Matchning från dag 1 som visat goda resultat för att matcha arbetssökande som står långt ifrån arbetsmarknaden till arbete. Metoden Matchning från dag 1 bedömdes vid effektutvärderingen positivt ha bidragit till evidensbaserad kunskap på matchningsområdet.¹² Då ESF-utlysning uteblev bedömdes det planerade projektet som alltför resursintensivt och därmed inte möjligt att genomföra inom ramen för myndighetens befintliga budget. Den evidensbaserade kunskap som genererats i tidigare projekt-tillvaratas dock i verksamhetsutvecklingen av stöd till långtidsarbetslösa.

4 Pågående arbete och prioriteringar 2024

Arbetsförmedlingen ska i sin verksamhet prioritera arbetet med personer som är eller riskerar att bli långtidsarbetslösa i syfte att dessa personer ska övergå till arbete eller reguljär utbildning. Arbetsförmedlingen ska särskilt prioritera personer som varit utan arbete i mer än två år. Arbetet för att minska långtidsarbetslösheten är ett ansvar för hela myndigheten och genomförs i ordinarie styrning genom verksamhetsplanen. Arbetsförmedlingens erfarenheter från metoden Matchning från dag 1 omhändertas i det arbetet. Den strategiska programmix¹³ som myndigheten tagit fram ska tillsammans med verksamhetsplanens målnivåer för 2024 vara utgångspunkten för verksamhetens produktionsplanering och för det operativa arbetet med bedömningar och beslut. Hänsyn ska tas till regionala och lokala förutsättningar samt variationer i efterfrågan.

Ökad användning av arbetsnära insatser för arbetssökande långt ifrån arbetsmarknaden

Myndigheten ska under 2024 prioritera arbetet med insatser till arbetssökande som står långt ifrån arbetsmarknaden. För många arbetssökande inom denna grupp är det

¹² Af-2021/0080 5267, Matchningsinsatser för personer som nyligen fått uppehållstillstånd

¹³ Af-2023/0037 7922 Strategisk programmix - bilaga 4 till myndighetens verksamhetsplan 2024

stöd som ges inom ramen för matchningstjänster inte tillräckligt, och det behövs ett mer fördjupat, intensivt och individanpassat stöd. Ofta behövs kombinationer av flera insatser under en längre tid för att den arbetssökande successivt ska närma sig arbetsmarknaden. Särskilt prioriterat under 2024 är att möjliggöra för fler arbetssökande som står långt ifrån arbetsmarknaden att ta del av arbetsnära insatser i form av nystartsjobb, praktik, särskilda insatser¹⁴, etableringsjobb och arbetsmarknadsutbildning.

För att förbättra jämställdheten i användningen av insatser ska myndigheten fortsätta arbeta systematiskt med metoder för ökad jämställdhet i urval och bedömningar av behov av insatser. Särskilt fokus ska vara på att öka andelen arbetsnära insatser som riktas till utrikes födda kvinnor, vilket görs med utgångspunkt i myndighetens åtgärdsplan för att öka utrikes födda kvinnors inträde på arbetsmarknaden.¹⁵

Utveckla och stärka det lokala och regionala arbetsgivararbetet

Arbetsförmedlingens stöd till arbetsgivare ska bidra både till att de hittar rätt kompetens att rekrytera och till att motverka långtidsarbetslöshet. Arbetsgivararbetet i myndigheten består av flera delar som ska samspela effektivt. Det handlar om ett kompetensförsörjningsarbete som görs i samverkan med övriga aktörer inom kompetensförsörjningssystemet, ett nationellt, lokalt och regionalt arbetsgivararbete som sker i egen regi, via upphandlade leverantörer och via digitala tjänster för arbetsgivare, samt nationella kommunikationsinsatser gentemot arbetsgivare. Under 2024 ska myndigheten särskilt fokusera på att tydliggöra, stärka och utveckla det lokala och regionala arbetsgivararbetet med egen personal. Syftet ska vara att utveckla arbetssätt byggda på evidensbaserade arbetsmetoder och tillvara ta kompetenser hos de arbetssökande som står långt ifrån arbetsmarknaden genom att bland annat främja en breddad rekrytering.

Handlingsplaner och arbetsmarknadspolitiska bedömningar med hög kvalitet

En hög precision i myndighetens arbetsmarknadspolitiska bedömningar är en grund för att kunna ge arbetssökande ett effektivt och behovsanpassat stöd. En central del i det arbetet är att förbättra myndighetens förmåga att i ett tidigt skede identifiera vilka som är i behov av ökat stöd för att inte riskera långtidsarbetslöshet, och vilka arbetssökande som bedöms nå målet arbete eller studier med självservice-tjänster och enklare stöd. Utifrån detta ska stödet differentieras och behovsanpassas. Under 2024 ska myndigheten särskilt fokusera på att så tidigt som möjligt identifiera och bedöma förekomst av funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Detta är viktigt för att i nästa steg möjliggöra för fler att ta del av SIUS och de olika formerna av särskilda insatser för arbetssökande med funktionsnedsättning. Särskilt avser myndigheten stärka förmågan att identifiera funktionsnedsättning bland utrikes födda som i dagsläget är klart underrepresenterade bland arbetssökande med funktionsnedsättning.

Utveckling av förstärkt matchning för långtidsarbetslösa

---

¹⁴ Enligt förordning 2017:462

¹⁵ Af-2022/0046 3693, Arbetsförmedlingens plan för att öka utrikes födda kvinnors inträde på arbetsmarknaden

Under året har Arbetsförmedlingen i ett utvecklingsarbete identifierat vilka insatser, eller insatskedjor avsedda för långtidsarbetslösa som står längre ifrån arbetsmarknaden¹⁶, som i framtiden bör finnas tillgängliga för att effektivt kunna bryta långtidsarbetslöshet. Arbetet baseras på tillgänglig kunskap om målgrupper, arbetsmarknadens funktionssätt och effekter av myndighetens nuvarande insatser. Utvecklingsarbetet konstaterade att utifrån tillgänglig kunskap om målgruppen långtidsarbetslösa finns det behov av ytterligare insatser för de arbetssökande som är matchningsbara och som är i behov av extra stöd i sitt arbetssökande.

Samtidigt finns ett allt större utbildningsbehov bland inskrivna arbetssökande för att kunna matchas mot arbete. Det framgår bland annat av arbetsgivares ökade svårigheter att hitta kompetens och att en allt högre andel av de inskrivna är kortutbildade. Även forskning om språkets betydelse på den svenska arbetsmarknaden visar att kunskaper i svenska är centrala. Analys av arbetslösas upplevelser av att påbörja studier pekar också på att sammanhanget och kopplingen till arbetsmarknaden är avgörande för studiemotivationen.¹⁷

I samverkan finns det förutsättningar att integrera behovet av olika typer av stöd i en och samma insats. Att skilda behov integreras i en insats sker redan idag på flera områden. Insatser inom FINSAM, det förstärka samarbetet med Försäkringskassan, introduktionsjobb, lokala jobbspår, viss yrkessvenska, arbetsmarknadsutbildning tillsammans med individuellt pedagogiskt stöd vid utbildning (IPSU) samt arbetsmarknadspolitiska projekt och projekt medfinansierade av ESF är alla typer av stöd som inkluderar och bejakar parallellitet i olika utsträckning. Det är rimligt att anta att detta bör vara ett viktigt perspektiv i den fortsatta utvecklingen av stöd som riktar sig till individer med komplexa behovsbilder och svag konkurrensförmåga.¹⁸

Arbetsförmedlingen har i Regleringsbrev för 2024 fått ett uppdrag om förstärkt stöd för att effektivt sammanföra långtidsarbetslösa med arbetsgivare. Detta arbete ska prioritera att matcha och tillvarata kompetensen hos arbetssökande som står långt ifrån arbetsmarknaden. Särskilt fokus ska vara på arbetssökande som varit utan arbete i 24 månader eller mer. Arbetet ska baseras på evidensbaserade metoder för intensifierad matchning, kontakter med arbetsgivare och ackvirering. Arbetsförmedlingen kommer i arbetet ta tillvara erfarenheter och kunskaper från tidigare arbete med förstärkt matchning, vikten av parallella insatser och möjlighet till studier för att förstärka stödet till de arbetslösa som inte bedöms kunna få ändamålsenligt stöd inom ramen för de matchningstjänster som finns tillgängliga i dagsläget.

---

¹⁶ För de arbetslösa som bedöms ha större stödbehov än vad som kan erbjudas i RoM2

¹⁷ Af-2024/0009 5674, Avrapportering för uppdrag Strategisk inriktning gällande parallella insatser i verksamheten

¹⁸ Af-2024/0009 5674, Avrapportering för uppdrag Strategisk inriktning gällande parallella insatser i verksamheten

4.1 Fortsatt utveckling av kommunsamverkan

Som grund för fortsatt utveckling av kommunsamverkan har 50 överenskommelser granskats.¹⁹ Granskningen gör inte anspråk på att på ett heltäckande sätt kunna svara på hur stödet till långtidsarbetslösa kan fortsätta stärkas i samverkan.

Arbetsförmedlingen strävar efter en resultatnriktad samverkan med kommunerna. Av granskningen framgår att 43 av 50 överenskommelser identifierar långtidsarbetslösa som en gemensam målgrupp. I endast två av överenskommelserna är ekonomiskt bistånd en förutsättning för att ingå i den prioriterade målgruppen. Hälften av överenskommelserna har konkreta målformuleringar kring långtidsarbetslöshet. Oftast är målsättningarna av övergripande karaktär och syftar till att antalet kvinnor och män i långtidsarbetslöshet ska minska. Att fortsätta utarbeta konkreta gemensamma målsättningar bedöms bidra till att hålla fokus på målgruppen och de förflyttningar myndigheten avser göra för att nå resultat.

Samverkan ska leda till ett bättre stöd och mer insatser till de arbetssökande som står långt ifrån arbetsmarknaden. Särskilt viktig är samverkan för att öka insatserna till arbetssökande boende i områden med socioekonomiska utmaningar. I granskningen av överenskommelserna framkom att endast två av överenskommelserna identifierar specifika områden som i behov av gemensamma prioriteringar.

Under 2024 ska myndigheten särskilt prioritera att på lokal och regional nivå stärka samordningen mellan Arbetsförmedlingens verksamhet, leverantörer, kommuner och andra aktörer i genomförandet av arbetsmarknadspolitiska insatser och i kontakter med arbetsgivare. En särskilt viktig del i detta arbete är att förenkla för de enskilda arbetsförmedlarna att anvisa och besluta om kombinationer av insatser som stegvis leder mot jobb, bland annat utifrån myndighetens modell för lokala jobbspår²⁰. I granskningen av överenskommelserna med kommunerna konstateras att 43 av 50 omfattar skrivningar om att stötta arbetsgivare som vill bredda sin bas för rekrytering²¹. I 29 överenskommelser lyfts jobbspår som exempel på gemensamt initiativ för att bredda basen för rekryteringen och fylla kompetensbehov. Arbetsgivare som är beredda att anställa personer som står längre ifrån arbetsmarknaden kan behöva stöd. I sju av överenskommelserna definieras ett tydligt

¹⁹ Dessa 50 överenskommelser representerar kommuner i myndighetens samtliga sex regioner och i tio kluster. Totalt omfattar de 50 överenskommelserna 79 kommuner då flera av dem är flerkommunala. Att det ändå är 50 överenskommelser som redovisas beror på att i de fall då enskilda kommuner har egna bilagor så har endast de som ingick i urvalet studerats.

²⁰ Jobbspår är en metod som kombinerar ordinarie insatser hos Arbetsförmedlingen och kommuner för att möta arbetsgivarnas rekryteringsbehov med arbetskraft som de har svårt att finna. Det är kompetensbehovet hos arbetsgivaren, i kombination med arbetssökande förutsättningar att möta dessa kompetenskrav med stöd av insatser som styr innehållet i ett jobbspår. Ett lokalt jobbspår innehåller därför oftast en paketering av utbildning och/eller insatser som gör arbetssökande anställningsbara hos en arbetsgivare. Jobbspår bygger på kedjor av insatser som löper i varandra i en följd utan onödiga ställtider eller osäkerhet om nästa steg. Målgruppen är personer som står långt från arbetsmarknaden och bedöms ha behov av ett fördjupat stöd.

²¹ Af-2022/0046 3693, Myndighetsgemensam plan för att öka utrikes födda kvinnors inträde på arbetsmarknaden samt Bilaga: Arbetsförmedlingens plan för att öka utrikes födda kvinnors inträde på arbetsmarknaden

²² Med breddad rekrytering menas här när arbetsgivare breddar sin syn på lämpliga kandidater för att få ett större urval och möjliggöra matchning av arbetssökande som av olika skäl står längre ifrån arbetsmarknaden. Det kan exempelvis handla om att sänka de formella kvalifikationskraven. Ett bredare och mer inkluderande urval av kandidater kan tillsammans med ökat fokus på generella/informella kompetenser bidra till en bättre och mer hållbar matchning. Breddad rekrytering är därmed ett perspektiv på att kompetensförsörjningsbehov kan lösas genom att ha en bredare syn på vilka kandidater som kan komma i fråga, för att hitta rätt person för arbetsuppgiften.

gemensamt arbetsgivararbete mellan kommun och Arbetsförmedling, till exempel för att matcha arbets sökande och arbetsgivare och för att öka kunskap om och nyttjande av lönesubventioner.

Det finns stora förväntningar på myndigheten att med arbetsnära insatser, praktik, arbetsträning, arbetsmarknadsutbildning och subventionerade anställningar möjliggöra att kvinnor och män längre ifrån arbetsmarknaden kommer i arbete. 35 överenskommelser beskriver arbetsnära insatser; praktik, arbetsträning, arbetsmarknadsutbildningar och subventionerade anställningar. I sex av överenskommelserna identifieras insatser för de gemensamma målgrupperna, till exempel att antalet externa praktikplatser ska öka och att antalet individer som påbörjar och slutför en yrkesutbildning ska öka.

Kommunerna är viktiga arbetsgivare för dem som står längre ifrån arbetsmarknaden eller har varit långtidsarbetslösa. Kommunerna är arbetsgivare för cirka 20 procent av alla med subventionerade anställningar, vilket är en liten minskning jämfört med föregående år.²² En väl fungerande samverkan med kommunerna kan bidra till att fler får tillgång till en praktikplats eller ett arbete med stöd som sedan kan leda vidare till en reguljär anställning i offentlig eller privat regi.

Vidare ska myndigheten proaktivt delta i utformning och genomförande av olika projektinitiativ, i syfte att stärka stödet till arbets sökande som står långt ifrån arbetsmarknaden. Särskilt prioriterat är projekt som möjliggör parallella insatser där utbildning, arbetsplatsförlagda insatser och anställningsstöd kan kombineras, samt insatser som leder till att fler kortutbildade påbörjar reguljära studier. Nio av överenskommelserna prioriterar projekt som har ett gemensamt arbetssätt, men endast en av dessa överenskommelser är specifikt riktade mot långtidsarbetslösa.

Myndigheten arbetar aktivt för att de som behöver utbildning för att etablera sig på arbetsmarknaden ska motiveras och anvisas i de fall det är lämpligt att söka studier. Arbetsförmedlingen har olika verktyg till sitt förfogande för att fler personer med kort utbildning ska påbörja reguljär utbildning. Trots detta är det många kortutbildade som inte påbörjar eller fullföljer reguljär utbildning i den utsträckning som Arbetsförmedlingen bedömer skulle behövas. Bidragande faktorer som har identifierats är bland annat brist på lämpligt utbildningsutbud, studiefinansieringsmöjligheter, låg studiemotivation bland arbets sökande samt för låg språknivå för att kunna delta i studier.²³ Det behöver också finnas ett utbildningsutbud som matchar utbildningsbehovet hos de arbets sökande. Samverkan med kommunerna kan särskilt nyttjas för att stärka övergångar till studier. I 34 av de granskade överenskommelserna identifieras behov att tillsammans arbeta med övergångar till studier.

Under 2023 har också den första uppföljningen av målsättningarna i samverkan genomförts. Eftersom överenskommelserna är lokala och skrivna utifrån behoven i respektive kommun saknas entydiga indikatorer för att mäta helheten i utvecklingen. Syftet med uppföljningen var att följa upp i vilken grad målsättningarna i överenskommelserna har uppnåtts, att identifiera orsaker till uppnådda eller

²² Arbetsförmedlingens datalager

²³ Se exempelvis: Af-2018/ 0038 4714 Flaskhalsar vid övergång till reguljär utbildning

uteblivna resultat, samt att vid behov identifiera och vidta åtgärder för att uppnå bättre resultat. Uppföljningen gjordes av Arbetsförmedlingen och kommunen gemensamt.²⁴

De allra flesta uppgav att man hade kunnat uppmäta progression för en eller flera av sina målsättningar i överenskommelsen. 19 procent av de svarande uppgav att de uppmätt progression för *samtliga* målsättningar, 38 procent att de har uppmätt progression för *de flesta* av målsättningarna, 13 procent att de har uppmätt progression för *ungefär hälften* av målsättningarna, 21 procent att de har uppmätt progression för *några få* av målsättningarna och tio procent att de *inte* har uppmätt progression *för några av* målsättningarna.

Som orsak till uteblivna resultat uppgav drygt 20 procent att det berodde på att de inte lyckats formulera gemensamma målsättningar eller att de formulerat målsättningar som är svåra att följa upp. Ett annat återkommande svar, cirka 15 procent av de orsaker som uppgavs, var att för lite tid hade passerat sedan överenskommelsen tecknades och att det varit svårt att hinna åstadkomma några resultat.²⁵

Som en del av uppföljningen gjorde parterna gemensamma bedömningar av hur de upplever att samverkan fungerar utifrån ett antal aspekter som identifierats som viktiga för att kunna nå resultat i samverkan.²⁶ Resultatet visar att de som upplever större tydlighet inom de utpekade områdena tenderar att ha gjort progression inom fler målsättningar. Det mest tydliga sambandet kan ses mellan måluppfyllnad och upplevelsen av tydliga målsättningar. De som uppgett att målsättningarna är tydliga tenderar också att nå sina egna målsättningar i högre utsträckning än de som uppgett att de är mindre tydliga.

Myndigheten har en drivande och samordnande roll i samverkan som utgår ifrån överenskommelser med gemensamma mål och prioriteringar, samt tydliga roller och ansvarsfördelning. Arbetsförmedlingen tar med sig erfarenheterna av resultatuppföljningen och identifierade utvecklingsområden för att fortsätta stärka stödet till de långtidsarbetslösa i samverkan. Myndigheten planerar för att fortsätta följa upp samverkan på ett systematiskt sätt i syfte att bidra till att samverkan sker effektivt och ger resultat.

4.2 Samverkan med idéburen sektor

Arbetsförmedlingen ska aktivt verka för fungerande samverkanslösningar med olika relevanta aktörer, inklusive kommuner och idéburna aktörer, till exempel genom överenskommelser. Förutom samverkan med kommunerna är även samverkan med idéburen sektor under utveckling. Sedan 2022 har Arbetsförmedlingen och arbetsgivarorganisationen Fremia en nationell överenskommelse som syftar till att underlätta och samordna en strategisk och hållbar nationell samverkan mellan

---

²⁴ Af-2024/0015 7718-1, Uppföljning av målsättningarna i Arbetsförmedlingens överenskommelser med kommuner. En sammanfattning

²⁵ I vissa fall uppgavs till exempel att man tecknat överenskommelsen under hösten 2023.

²⁶ Målsättningar, ansvarsområden och roller, processer och rutiner ska i överenskommelserna definieras på operativ och strategisk nivå.

Arbetsförmedlingen och idéburna aktörer inom ramen för den statliga arbetsmarknadspolitiken.

Under hösten 2023 har överenskommelsen med den idéburna sektorn följts upp. Förväntningarna att överenskommelsen snabbt skulle leda till konkreta resultat för den idéburna sektorns möjligheter att bidra med arbetsmarknadsinsatser har varit höga. Över lag anser aktörerna från civilsamhället som deltagit i utvärderingen av samverkan att dessa förväntningar inte fullt ut har infriats, och att mer arbete därför återstår. Utvärderingen ska ligga till grund för en reviderad överenskommelse.

Under 2024 ska en förstudie medfinansierad av ESF genomföras. Förstudien syftar till att identifiera behov av insatser som kan tillhandahållas av idéburen sektor och andra aktörer och identifiera finansieringsformer för samverkansinsatser som kan leda till ett hållbart system med externa utförare av arbetsmarknadspolitiska tjänster. Arbetsförmedlingen är projektägare och samverkanspartner är Coompanion Sverige, Famna – riksorganisationen för idéburen välfärd, Fremia och stiftelsen Fryshuset. Metoder och modeller som utvecklas ska ha utgångspunkt i utrikes födda kvinnors behov och ska vara applicerbara för dem som har särskilt utsatt ställning på arbetsmarknaden. Arbetet kopplar till Arbetsförmedlingens aktiviteter för att öka utrikes födda kvinnors etablering på arbetsmarknaden.

En uppföljning och analys av den upphandlade tjänsten arbetsintegrerande övningsplatser har påbörjats och ska ske i samverkan med idéburen sektor. Upphandlingen var reserverad för skyddade verkstäder och leverantörer vars främsta syfte är social och yrkesmässig integration av personer med funktionsnedsättning eller personer som har svårt att komma in på arbetsmarknaden. Syftet med uppföljningen är att få bättre kunskapsunderlag för att mer träffsäkert kunna möta behovet av arbetsnära insatser för de som står längre ifrån arbetsmarknaden.

4.3 Stärkt stöd i områden med socioekonomiska utmaningar

I uppdraget ingår att särskilt stärka stödet i områden med socioekonomiska utmaningar. Då Arbetsförmedlingen saknar uppgifter i den egna verksamhetsstatistiken över den indelning som ligger till grund för det socioekonomiska indexet (regso) har myndigheten skaffat sig denna kunskap genom att kombinera verksamhetsstatistik med information från SCB. Därigenom är det möjligt att på ett mer träffsäkert sätt beskriva kundsammansättningen i områden med socioekonomiska utmaningar. Uppgifterna är från 2022.

I områden med socioekonomiska utmaningar är långtidsarbetslösheten högre; i områdestyp 1 har 67,5 procent och i områdestyp 2 har 63 procent av de arbetssökande varit inskrivna mer än 12 månader (riksgenomsnitt 59,4 procent). Fler av de inskrivna i områden med socioekonomiska utmaningar tillhör grupper med en svagare position²⁷ på arbetsmarknaden. Utbildningsbehovet är större; 51 procent i områdestyp 1 och 42,5 procent i områdestyp 2 saknar fullgjord gymnasieutbildning (riksgenomsnitt 35 procent). Mest utmärkande är att arbetslösheten är betydligt

---

²⁷ Grupper med utsatt ställning på arbetsmarknaden är de som har högst förgymnasial utbildning, är, födda utanför Europa, är äldre än 55 år eller med funktionshinder som påverkar arbetsförmågan

högre i många av områdena med socioekonomiska utmaningar än riket som helhet. I 60 kommuner finns det områden med socioekonomiska utmaningar där arbetslösheten är högre än 20 procent (riksgenomsnitt 7,2 procent). I de områden med högst arbetslöshet varierar andelen långtidsarbetslösheten mellan 58,3 procent och 76 procent (riksgenomsnitt 59,4 procent).

Myndigheten konstaterar att den indelning som det socioekonomiska indexet bidrar till är en indikation på situationen i olika områden, men områdestypsindelningen ger begränsad information om vilken sorts behov som finns i området och det inte är uppenbart att indelningen utgör ett tillräckligt underlag för att bedöma vilka insatser som behövs i ett specifikt område.²⁸ Vilka behoven är och hur de bäst omhändertas beror av den lokala kontexten och skiljer sig åt. Vad som är aktuellt för att stärka stödet i socioekonomiskt utsatta områden avgörs bäst genom en kartläggning av de lokala behoven.

5 Samlad bedömning

Arbetsförmedlingens uppdrag är att prioritera och rusta dem som befinner sig långt ifrån arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingen har en central roll i arbetet med att förhindra och bryta långtidsarbetslöshet. För att klara uppdraget krävs samarbete mellan flera politikområden. Många av de långtidsarbetslösa har behov av stöd från flera aktörer för att etablera sig på arbetsmarknaden och både kommunerna, Försäkringskassan, hälso- och sjukvården samt aktörer inom idéburen sektor har viktiga roller i detta arbete. Myndighetens utvecklingsarbete fortsätter såväl inom myndigheten som tillsammans med olika samarbetspartner.

Andelen av de arbetssökande som står längst ifrån arbetsmarknaden som tar del av en insats har ökat. Ökningen består främst i att fler har tagit del av någon typ av subventionerad anställning eller insats inom den arbetslivsinriktade rehabiliteringen såsom SIUS-programmet.

Den kunskap som finns inom myndigheten om vilka metoder och insatser som fungerar bäst för att bryta och minska långtidsarbetslöshet kommer att ligga till grund för lärande och fortsatt utveckling av effektiva arbetsätt. Vidare kommer uppdraget ge oss ny kunskap som är värdefull i det fortsatta arbetet.

Inom nedanstående områden har det sammanhållande stödet till långtidsarbetslösa utvecklats under 2023.

Arbetsförmedlingen har fokuserat på att stärka handlingsplanen som det centrala verktyget för att identifiera och tydliggöra individens behov av stöd. En tydlig prioritering av att förnya handlingsplaner för långtidsarbetslösa inskrivna i jobb- och utvecklingsgarantin bidrar till att ökade aktivitetsnivåer för målgruppen.

---

²⁸ Det finns anledning för myndigheten att följa det regeringsuppdrag som Statistiska centralbyrån och Boverket fått att genomföra en analys av olika områdens förutsättningar, behov och problem kopplat till utanförskap och som kan ha särskilda behov av insatser från det offentliga, Arbetsmarknadsdepartementet A2023/01649, Uppdrag att genomföra en fördjupad analys om utanförskap

Under året har myndigheten implementerat riktlinjer för fysiska möten vilka tar sikte på att val av mötesform ska göras utifrån bedömt kundbehov. Det fysiska kundmötet ger mervärde för vissa arbetssökande. Detta har lett till att antalet fysiska möten ökat. Ett annat exempel är det utökade stödet kunderna får via Statens servicecenter.

SIUS är ett viktigt stöd både för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga och för arbetsgivaren. Myndigheten har utökat antalet SIUS-resurser för att bättre möta behoven hos målgruppen. Utökningen av SIUS-programmet innebär att stödet för att finna, få och behålla ett arbete är tillgängligt för fler.

Myndighetens fokus ligger på målgruppen som är långtidsarbetslösa. Ungdomar med funktionsnedsättning löper en större risk att bli arbetslösa och hamna i utanförskap. Därför omhändertas skolsamverkan inom ramen för detta uppdrag. För att förebygga och tidigt fånga ungdomar med funktionsnedsättning som påverkar arbetsförmågan är skolsamverkan ett viktigt verktyg. Ett utvecklingsarbete av skolsamverkan pågår tillsammans med kommuner, inom ramen för projektet Samstart. Syftet är att ge stöd vid övergången mellan skola och arbetsliv. Samstart har utökats under 2023 från 14 till 144 kommuner.

Idag har Arbetsförmedlingen en överenskommelse med 287 av landets 290 kommuner. Dessa skapar förutsättningar att gemensamt identifiera behov och insatser för att gemensamt stärka stödet till långtidsarbetslösa genom individsamverkan för att nå målsättningen arbete och studier. Myndigheten kommer fortsatt att prioritera och utveckla samverkansarbetet med kommunerna.

Vidare har en förstudie initierats, medfinansierad av ESF, i syfte att identifiera finansieringsformer för samverkansinsatser som kan leda till ett hållbart system med externa utförare av arbetsmarknadspolitiska tjänster.

Utöver det arbete som vi gjort under 2023 fortsätter utvecklingsarbetet 2024 bland annat genom att:

- öka användningen av arbetsnära insatser för arbetssökande långt från arbetsmarknaden,
- utveckla och stärka det lokala och regionala arbetsgivararbetet,
- fortsätta stärka arbetet med handlingsplaner och arbetsmarknadspolitiska bedömningar med hög kvalitet,
- förstärka matchning för långtidsarbetslösa,
- vidareutveckla kommunsamverkan och
- samverka med idéburen sektor.